

Vallavanema peokõne valla 15 aasta juubelil

Hea vallarahvas, külalised kaugemalt ja lähemalt.

19. detsembril täitub Võru valla 15 aastat kohaliku omavalitsuse staatuses.

17.-18. sajandil tähendas vald mõisamaad koos seal elavate pärisorjuse talupoegadega. Pärast pärisorjuse kaotamist Liivimaal 1819. a hakati valdu moodustama enamasti mõisate kaupa. Alles 1866. a kaotasid mõisad haldusvõimu valdade üle. Valdu oli üle tuhande. Miinimumnõudeks oli 200 meeshinge olemasolu. Esimesed valdade ühendamisid toimusid 1891.-1893. aastal. Sellesse perioodi jääb ka Tilsa, Joosu ja Väimela valla ühinemine, mille tulemusel tekkis Aleksandri vald (Tagaküla, Raiste, Lapi, Kärnamäe).

Aastaks 1899 oli Eestis 387 valda. 1917. a asendati seisuslikud vallavolikogud demokraatlikult valitud vallanõukogudega ja vallad hakkasid haldama ka mõisamaad. 1921. aasta valla- ja raamatute järgi elas Kasaritsa vallas 3092, Võru vallas 1756 ja Aleksandri vallas 2031, seega kokku 6860 inimest. Nendest 57 venelast, 35 sakslast, kolm juuti ja 28 muukeelset.

Ka siis kurdeti suurte juhtimiskulude üle. Näiteks ühes Võrumaa vallas moodustasid valdameetrite palgad 41% ja kulud haridusele 15,5% eelarvest.

Tulude poolelt olid olulisemad kinnisvaramaks, omavalitsuse maks ja isikumaks, mida mehed pidid kaks korda enam tasuma kui naised.

Koolivõrgustiku väljaarendamisel oli aluseks kolme kilomeetri kaugus koolimajast.

Ka siis nuriseti kehva teede pärast. Kogumikus „Võrumaa“ (v.a 1926. a) on kirjas: „Külaheteed on tavaliselt peaaegu ilma parandamata, rööplikud ja auklikud.“ Samast kogumikust võib lugeda, et saunad olid 87 % taludest. Ja kui Võru linnas oli

ehitatud juba seitse kilomeetrit kanalisatsioonitorustikku, siis peldikuid leidis Võru vallas ainult 44%-il taludest.

Bussiliiklus Põlvasse toimus kolm korda nädalas. Tartusse sai sõita igal päeval. Ekslik on väide, et vallamajas töötas kaks-kolm ametnikku. Eesti aja lõpus oli neid keskmiselt 8-9. Seega, arvestades praegust valla suurust, on ametnike arv sama. Koostöö valla ja linna vahel oli tihe ka siis. Talumehed turustasid oma toodangut linnas, viisid oma lapsi linna koolidesse haridust jätkama, käisid suuremaid sisseoste tegemas, seevastu tühjendati linna prügikastide sisu linna lähedastele põldudele.

Ja nii nagu tänapäevalgi, edenes elu ennesõjaaegses Eesti Vabariigis kiire tempos. 1925. a saab valmis uus koolimaja Kõlepiil. Väimela põllutöökoolil on juba oma elektrijaam, veevärk, saekaater töötab aurujõul ja jagatakse eesrindlikku põllutöökogemust.

1938. a valmib Parksepa keskkooli praeguste hoonete vanim osa ja Kungla rahvamaja. 1939. a jõustub Eestis uus haldusjaotus: 355 vallast jääb järele 238, mis on küllaltki lähedane tänasele valdade arvule.

Lisaks tänaseni säilinud valdadele olid Võrumaal veel Lepistu, Linnamäe, Ruusmäe ja Kasaritsa vald.

Aasta 1991

Teises kvartalis eraldatakse Võru külanõukogu elanikele üks Žiguli ostuluba. Kose alevikust kaob tank.

Märtsis valmib 24 korteriga elamu Parksepas, milles eraldatakse 15 korterit õpetajatele seoses uue koolimaja valmimisega.

Ehituste tellija Võru Maakonnavalitsus ja ka ehitajad on hädas ehituste kallinemisega. Aasta algul planeeritakse ehituse

Valda õnnitleb AS Profimaa esindus.

kallinemist 2,9 korda, võrreldes 1985. a hindadega.

Jaanipäeva paiku saab valmis Võrumaa veterinaarakeskuse hoone, praegune vallamaja.

Ärevad on ajad piiril.

20. augustil võtab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu vastu otsuse „Eesti riiklikust iseseisvusest“, millega taastati omariiklus nii *de jure* kui ka *de facto*.

22. augustil taastunnustab Island Eesti iseseisvust.

6. septembril teeb seda ka Nõukogude Liidu Riiginõukogu. 17. septembril võetakse Eesti vastu ÜRO liikmeks.

Võru Maavalitsus on seisukohal, et vallad peaks moodustama külanõukogude piirides. Vaid Võru külanõukogu võiks jaguneda kaheks, kuna linn teda poolitab.

Asfalteeritakse Kasaritsa-Rõuge tee. Avatakse uusi koole, käib talude taastamine. Vaatamata suurtele raskustele avatakse 1. septembril Parksepa keskkooli uus õppehoone.

Sügis algab bensiinikriisiga. Nõõrimaa tanklas on järjekord piimakombinaadini. Järjekorras liiguvad autod edasi inimjõul. Masuudivarude katlamajades mõõdetakse päevadega. Rootsi pensionär õpetab ajalehes, kui-

Seoses juubeliga tänati ja austati

- **Heino Kuusik** – töö eest volikogu esimehena aastatel 1993–2002
- **Väino Repp** – töö eest viies volikogu koosseisus ja kultuurielu edendamise eest
- **Ivar Tolga** – töö eest viies volikogu koosseisus ja Puiga PK hoolekogu esimehena
- **Ilmar Kesselmann** – töö eest viies volikogu koosseisus
- **Ülo Tulik** – töö eest vallavanemana aastatel 1996–2005
- **Laine Süving** – töö eest Puiga lasteaia juhatajana alates aastast 1992
- **Maret Tarrend** – töö eest valla sotsiaaltöötajana alates aastast 1994
- **Olga Siska** – töö eest Parksepa keskkooli söökla kokk-juhatajana alates aastast 1993
- **Maire Noorma** – töö eest Puiga raamatukogu juhatajana, kunstnikuna ja Puiga PK õpetajana
- **Helgi Noormets** – töö eest valla ajalehe toimetajana, eakate töö koordinaatorina, kultuurielu edendajana alates aastast 1996
- **Aino Kaurson** – töö eest sotsiaaltöötajana
- **Kalev Palo** – töö eest noorte inimeste kujundamisel ja spordi (korvpalli) propageerimise eest alates aastast 1992
- **Riina Laanelepp** – töö eest valla pearaamatupidajana alates aastast 1994
- **Silja Otsar** – töö eest õpetajana, muusikuna
- **Priit Süüden** – töö eest viies volikogu koosseisus, volikogu esimehena alates aastast 2002

das veoautosid ümber ehitada puugaasikuttele.

Võrumaa Teataja kriminaalkroonikast võib lugeda, et Võrumaad on tabanud kartulivarguste laine.

Aga Võru külanõukogus käib kibekiire töö, et saada omavalitsuslikku staatust. Selleks on vaja esitada valla arengukava.

See tuleb mahukas – 64 lehekülge. Üle on loetud loomad laudas ja metsas. Saame teada, et meie metsades on 307 metskitse, 35 põtra, 24 rebast, 114 valgejänest, 136 halljänest, tänast vapilooma aga ainult kaks. Saame teada, milliseid maavarasid leidub vallas, palju on teid, puurkaeve, kui palju inimesi käib tööl ja millistes asutustes.

Talude taastamiseks on esitatud 339 avaldust, vormistatud neist 93. Samas märgitakse, et mitte kõigi soov ei ole hakata talunikuks, vaid soovitakse saada

Autasu võtab vastu Kalev Palo.

maa põliseks kasutajaks parandamise õigusega. Üldiselt on dokument asjalik ja paljud teemad tänapäevale aktuaalsed.

Viljandis kaitsevad edukalt arengukava vallavanem Kersti Vosman ja Peeter Haug. 1991. aasta lõpuks on valla või linna staatus pooltel omavalitsustel.

Vallal on palju koostööpartnereid: Võrumaa Kutsehariduskeskus, Kagu Teedevalitsus, Lõuna-Eesti Haigla AS, Võrumaa Omavalitsuste Liit, Võru metskond ja paljud eraettevõtjad.

Suur ja sügav tänu kõigile, kes valla arengule on oma tööga kaasa aidanud!

GEORG RUUDA,
vallavanem

Fotod MARIA LAANELEPP

Peost osavõtjad andsid üritusele kõige kõrgema hinnangu. Nii et vallarahva poolt suur-suur tänu kõigile, kes korraldamisega tegevad olid! Õnne ja edu, koduvald!

Esineb valla segaansambel. Solistideks vallavanem Georg Ruuda ja volikogu esimees Priit Süüden.

Õnnitlevad endise Väimela tehnikumi ja praeguse kutsehariduskeskuse juhid. Vasakult Heino Kuusik, Mait Klaassen, Eino Peedel ja Tanel Linnus.

Koduvalla tähtsündmused läbi aastate

1991

- 19. detsembril kinnitab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Võru valla omavalitsusliku staatuse. Tunnistuse võtab vastu vallavanem Kersti Vosman.
- 20. detsembril valitakse 15-liikmeline volikogu. Volikogu esimehe ja vallavanema ülesandeid asub täitma Kersti Vosman (töötav praegu kohtunikuna).
- Vallamaja asub Võru linnas Karja tänaval. On üks auto – kollane Moskvitš. Ülesannetest üks suuremaid on ostukaartide väljastamine.
- Valla haldusalasse tulevad lasteaiad, rahvamajad ja raamatukogud.
- Sünnib 48 last.

1992

- Sünnib 66 last.
- 20. juunil toimub rahareform.
- Valla haldusse tuleb 23.10.1992 Parksepa keskkool, kus lõpetab esimene lend ja kus avatakse spordihoone.

1993

- Esimene kroonielarve on 4,6 miljonit.
- 27.10.1993 valitakse volikogu. Esimehena asub tööle Heino Kuusik, vallavanemaks Helgi Riigov.
- Vallavalitsus kolib üle praegusse hoonesse.
- Vald saab esimese arvuti, volikogu annab loa sõiduauto ostmiseks.

1994

- Vallas on 4819 elanikku.
- Eelarve on kaheksa miljonit krooni.
- Alustatakse endise Võru sovhoosi kontorihoone ümberehitusega Puiga algkooliks.
- Esimest korda saavad valla lapsed jõulupakid.
- Algab korterite erastamine.

1995

- Sünnib 59 last.
- Puiga kool kolib lasteaiast vast valminud koolimajja.
- 1. aprillil käivitub vallas esimene raamatupidamise programm.
- Töötuid ja tööd otsivaid inimesi on vallas 332.
- Rahvatantsurühm Tsua-Sulatsõ käib Hispaanias *Europeade*il.

1996

- Sünnib 57 last.
- 20. oktoobril toimunud valimiste järel jätkab volikogu esimehena Heino Kuusik, vallavanemaks valitakse Ülo Tulik, abivallavanemaks Georg Ruuda.

1997

- Valla eelarve on 13,4 miljonit krooni.
- Elanike arv on 4895, töötuid 102, töötü abiraha saab 200 inimest.
- Sünnib 49 last.
- 21. veebruaril ilmub esimene Võru Valla Teataja.
- Toimub esimene valla heakorralduskonkurss.
- Volikogu otsustab Puiga algkooli reorganiseerida Puiga põhikooliks. Orkester Kungla esineb Soomes Harjavaltas.
- Puiga lasteaiad Siilike tähistab 30. sünnipäeva.

1998

- Valla eelarve on 15,3 miljonit krooni.
- Sünnib 54 last.
- 1. jaanuaril elanikke 4963, septembrikuus ületab rahva arv esmakordselt 5000 piiri.
- Valda külastab Vehmaa valla delegatsioon Soomest. Sõlmitakse sõprusleping. Sama vormistatakse Leisi vallaga Saaremaal.
- Maakorraldajad vormistavad aasta lõpuks 2040 katastriüksust.
- Tööd alustab Puiga põhikool seitsme klassikomplekti ja 113 õpilasega.
- Valda külastab Erika Salumäe, kes toetab jalgrattatee rajamist Võru-Väimela-Parksepa vahel.

1999

- Esimakordselt valitakse 17liikmeline volikogu. Esimehena jätkab Heino Kuusik, vallavanemana Ülo Tulik.
- Interneti püsiühenduse saavad vallavalitsus ja Puiga põhikool.
- Väljastatakse 58 ehituse kasutusluba.
- Väimela lasteaiad Rukkilill tähistab 10 aasta juubelit uues majas.
- Puiga kooli juurde rajatakse park, Navile peoplats ja kiik.
- OÜ Ritico käivitab jalatsitootmise Kirumpääl.
- 18. juunil saadab Väimela põllumajandustehnikum ellu oma viimase lennu. Sügisel alustab tööd Võrumaa Kutsehariduskeskus.
- Toimub eakate ekskursioon Soome sõprusvalda Vehmaasse.

2000

- Valla eelarve on 18,5 miljonit krooni.
- Sünnib 45 last, elanikke on vallas 5056.
- Palometsa raamatukogu kolitakse Kosele ja nimetatakse ümber Kirepi raamatukoguks.
- Tähistatakse juubeleid:

Puiga kooli juurde rajati park 1. juunil 1999. Praeguseks on puud sirgunud ja park näeb juba väga ilus välja.

Foto MAIDU JAASON

Väimela tervisekeskust on avama tulnud (vasakult) Riigikogu esimees Toomas Savi, suusataja Raul Olle, EOKi esimees Mart Siimann, vallavanem Ülo Tulik, maavanem Mait Klaassen ja volikogu esimees Heino Kuusik.

- Parksepa keskkool 125, Kolepi segakoor 130.
- Tööd alustab MTÜ Aktiivsete Puigalaste Selts.
- Esimakordselt antakse välja aasta tegija tiitel.

2001

- Vald tähistab 10. sünnipäeva. Sünnib 39 last.
- Valla eelarve on 23,4 miljonit krooni.
- 15. juulil avatakse Väimela tervisekeskus, 13. novembril kutsehariduskeskuse renoveeritud raamatukogu.
- Vallale ostetakse buss Mercedes Benz.
- Suurtalunik Mart Timmi avab Võrus toidukeskuse.
- Reisiklubi käib Hollandis.

2002

- Toimuvad valimised. Volikogu esimeheks valitakse Priit Süüden, vallavanemana jätkab Ülo Tulik.
- Tähistatakse Väimela tehnikumi 80-ndat sünnipäeva.
- Parksepa lasteaiada asub juhitiima Anu Sarap.
- Reisiklubi käib Baierimaal ja Lapimaal.

2003

- Valla eelarve on 32,4 miljonit krooni.
- Sünnib 50 last.
- Võetakse vastu valla arengukava aastateks 2004–2008.
- Tähistatakse orkester Kungla 125. ja rahvatantsurühma

2004

- Eelarve on 36,1 miljonit krooni.
- Sünnib 41 last.
- Toimub esimene vallajuhtide vastuvõtt vallas sündinud lastele ja nende vanematele.
- Juunikuus läbib valda laulupeotuli.
- 11. augustil avatakse jalgrattatee Võrust Väimelasse.
- AS Lapi MT tunnistatakse tööstusettevõtete TOP 10 esimeseks.
- Avatakse Parksepa keskkooli koolimuseum. Ansambel Vannamuudu tähistab 5. tegevusaastat.
- Valla ja Eesti eakaim inimeine Jevgenia Altosaar sai 106 aastaseks.
- Reisiklubi sõidab ümber Läänemere (Rootsi–Taani–Saksamaa–Poola) ja käib Lätis–Leedus.
- Ansambli Vannamuudu ja Asjapuud teevad kontserdireisi Soome Vehmaasse ja Laitilasse.

2005

- Eelarve on 41,4 miljonit krooni.
- Toimuvad valimised. Volikogu esimehena jätkab Priit Süüden, vallavanemaks valitakse Georg Ruuda.
- Elanikke on 5068.

Mälestuskivi sai Võru EPT kui Parksepa aleviku rajaja.

Jalgrattateed kaunistab sild üle Võhandu jõe. Oma välisvalgustuse ja haljastusega on ta üks ilusamaid jalgrattateid Eestimaal.

- 16. märtsil lahkub senine vallavanem Ülo Tulik maavanema ametikohale.
- Valmib jalgrattatee Väimela–Parksepa lõigul koos välisvalgustusega.
- Kungla rahvamaja saab osalise ruumide remondi. Eestvedajaks MTÜ Tagaküla LMS Kungla.
- 13. augustil avatakse mälestuskivi Parksepa aleviku rajajale Võru EPT-le.
- 10. septembril saab mälestustahvi endine Jaani koolimaja.
- Tähistatakse Parksepa kesk-

- kooli 130. ja Väimela lasteaiad 60. sünnipäeva.
- President Arnold Rüütel paneb Navi seltsimajale nurgakivi.
- Orkester Kungla koos Sadamaorkestriga käib festivalil Poolamaal Lopezis. Naastatakse III kohaga.
- Reisiklubi rändab Norremaal.
- Ansambel Vannamuudu esineb Saaremaal Leisis ja Salmes.

2006

- Eelarve on 50 miljonit krooni.
 - Rahvaarv ületab esmakordselt 5100 piiri.
 - 6. märtsil avatakse Navi seltsimaja.
 - Parksepa raamatukogu tähistab 60. ja rahvamaja 50. sünnipäeva.
 - Lõpetatakse Väimela tööstusala infrastruktuuri arendusprojekt.
 - Väimela lasteaias avatakse sobitusrühm.
 - Reisiklubi käib Horvaatias.
 - Ilmub raamat Kolepi segakoori ja Kungla orkestri pikaajalisest tegevusest.
 - 1. detsembril tähistab Võru vald oma 15. sünnipäeva.
- Edu ja kordaminekuid sulle, koduvald!

Rahvamaja juubeli puhul said

Võru Maavalitsuse tänukirja

Sale Vare – pikaajase tulemusliku tegevuse eest Kolepi segakoori dirigendina

Maire Noormaa – kauaaegse tulemusliku töö eest kunstiringi juhina

Võru Vallavalitsuse tänukirja

Ara Bander – eduka tegevuse eest Kolepi segakoori dirigendina

Elina Ernits, Silja Oss – eduka tegevuse eest ringijuhina

Õie Laanekivi – suur töö eest Kolepi segakoori ajaloo jäädvustamisel

Vaida Kangur, Jevgenie Puusaar, Külli Kikas – kauaaegse osavõtu eest rahvamaja ringide tegevusest

Elmar Ruusamäe – ilusate pillilugude eest

Puiga rahvamaja tänukirja

Leili Vaherpuu, Helvi Vildo, Maia Laine – tegevuse eest Puiga rahvamaja juhatajana

Luule Org, Jevgenia Liiva, Aita Voitka, Elvi Mägi, Zinaida Reili, Andi Kronberg – abi ja toetuse eest rahvamaja ürituste korraldamisel

Tiiu Jakobson, Mart Lissmann, Anneli Rannula, Maret Taaber, Valentina Raudnõmm – aktiivse osavõtu eest näiteringi tööst

Jaana Reiman, Mare Press, Malle Henning, Helve Kimask – aktiivse osavõtu eest Kolepi segakoori tegevusest

Linda Kivioja – aktiivse osavõtu eest tantsuringi tegevusest

Meelis Reinberg – abi ja toetuse eest spordiürituste korraldamisel

Küllil Meltsov – abi ja toetuse eest käsitööhuvilistele

Helgi Noormets, Koidula Needo, Kersti Kattai – abi ja toetuse eest

Puiga Põhikool (Mart Märdin) ja Võru Vallavalitsus (Siiri Konksi) – abi ja toetuse eest

Rahvamaja tänab ürituse sponsoreid: OÜ Puigar, Kaaro Hall, Ato rat OÜ, Taivi OÜ ja Barrus AS.

Endised kultuuritöötajad. Vasakult Koidula Needo, Viive Raat Leili Vaherpuu (Lepp), Helvi Vildo, Maia Laine (Hussar) ja praegune juhataja Külli Vijard (Haak).

Puigal kaks juubelit korraga

8. detsembril 2006 tuli ümbruskonna rahvas kokku tähistama kaht tähtsat juubelit. Detsembris 1981 oli Puigal valmis saanud kultuurimaja. 5. detsembril toimus võimas avapidu, kus esinesid Tarmo Pihlap ja Sulev Nõmmik. Kultuurimaja direktoriks sai kõrgharidusega Maia Hussar (Laine). Võru sovhoosi asutamise ajaks loetakse 1. jaanuari 1967. Nii sobis tähistada ka sovhoosi asutamise 40. aastapäeva.

1984.a nimetati Puiga maa-kultuurimaja ümber Võru sovhoosi ametiühingu klubiks. Maia Hussar lahkus, lühikest aega juhatas klubi Kalle Lepasaar, 8. mail 1985 asus Võru sovhoosi klubijuhatajana tööle Külli Vijard (Haak).

1989.a reorganiseeriti sovhoos Võru kolhoosiks. 1991. aastast sai klubist Puiga rahvamaja ja kunstiliseks juhiks Jüri Pehlak (aastail 1994–1995 rahvamaja juhataja).

1. septembril 1995 avati kontorihoones Puiga kool. Sellest ajast on rahvamaja töötanud koos kooliga ja sõbralikult ruume jaganud.

Sisukad olid aastad, kui töötasid alljärgnevad kollektiivid:

Rahvamuusikaorkester

Orkestri algusaastaks võib pidada aastat 1968, kui loodud kapell (juhatas Jaak Jakobson) tegi sovhoosi pidudel tantsumuusikat ja saatis vajadusel ka lauluansambli. Aastatel 1975–1990 juhatas kapelli August Raudsepp. 1983. aastal saadi Tartus rahvamuusikute võistumängimisel tunnustus ja võimalus esineda vabariik-

liku koondorkestri koosseisus.

Tänu direktor Guido Löökele sai kapell nägusad esinemisriided. Tema abil osteti ka uued pillid. Mängisid Osvald Rauba, Kalju Aasrand, Maia Hussar, Tõnu Oper, Edgar Parind, Arno Liiva, Elmar Kangur, Jaan Jakobson, Rein Mölder, Romet Mürk, Elmar Haagivang, Kalle Lepasaar, Ale Kõivumägi ja Vello Meesak.

Noorte segaansambel

Ansambel tegutses Heino Pehki juhtimisel aastatel 1987–1991. Ansambli ülevaatusel saavutati 1987. a I koht ja esineti üldse palju. Laulsid Külli Haak, Helle Neissaar, Marianne Märdimäe, Ene Sprenk, Kaja Kuslapuu, Katrin Rest, Romet Mürk, Rainis Ruusamäe, Heino Kalvet, Tõnis Perk ja Kalmer Lind.

Naisansambel

Seda juhendas samuti Heino Pehk, tegutses aastatel 1986–1991. Lauldi taidlusülevaatusel ja rahvamaja üritustel. Kaunikõlalises ansambelis laulsid Linda Kivioja, Helvi Vildo, Helgi Reili, Vaida Kangur, Liili Pille, Helve Kimask, Aili Volkova, Helvi Konsap ja Elvi Kallas.

Estraadi-sõnameistriring

Seda õpetasid-juhendasid Maia Hussar, Olev Luukas, Külli Haak ja Jüri Pehlak. Anti kontserte Rõuges ja oma rahvamaja üritustel. Nalja viskasid Lembit Kallas, Külli Haak, Ene ja Rein Mõttus, Jüri Pehlak, Olev Luukas, Kalmer Lind, Evi Raudvassar, Ergiine Kasak, Margus Koppel.

Kolepi segakoor

Koori dirigentidest ja aja-loost on ilmunud valla lehes ülevaatlikke materjale seoses koori juubelitega, samuti tuli äsja trükist välja raamat „Koorilaulu ja puhkpillimuusikaga läbi kolme sajandi“. Siinkohal sügav kummardus kõigile lauljatele ja dirigentidele!

Sõpruskollektiivideks on Puiga rahvamajale olnud Rõuge segakoor, nüüd klubi Ajaratas segakoor Tervis, Misso eakate klubi Meelespea ja Parksepa rahvamaja kollektiivid – orkester Kungla, kapell Asjapuud ja ansambel Vannamuudu.

Lõpuks palju tänu endistele majandi- ja koolijuhtidele, kes on olnud väga kultuurilembesed. Praegu peame suure tänu ütlemä oma vallavalitsusele ja volikogule! Majandus sõltub ju omamoodi kultuurist, ja vastupidi. Nõnda on ajaratas ja kultuurivanker Puigal veerenud.

Lühendatult rahvamaja juhataja
KÜLLI VIJARDI ettekandest
8.12.2006

*Sa alati teadma pead,
et killuke tulest,
mis põleb su hinges,
jääb teistele hinge,
et osa su rõõmust
jääb hoiule järglaste kätte –
see ongi su loomisrõõm,
lohotus, palk.*

Puiga rahvamajas töötavad ringid ja maja traditsioonid

Kolepi segakoor

Koori algusaasta on 1870. Praegu töötab kooriga dirigent Ara Bander. Lauljaid on 26, proovid toimuvad kord nädalas kolmapäeviti. 9. aprillil 2005 tähistas koor oma 135 aasta juubelit, kus esitati ka dirigent Ara loomingu. Ara Bander on kirjutanud üle 20 koorilaulu ja seadnud neid ka Kolepi koorile. Koori pikaajaline tegevus on koondataud raamatusse „Koorilaulu ja puhkpillimuusikaga läbi kolme sajandi“ (autorid Õie Laanekivi ja Helgi Noormets), mis ilmus detsembris 2006.

Koor ootab täiendust noortelt lauluhuvilistelt.

Näitering

Ring on tegutsenud viis aastat, juhendajaks Külli Vijard.

Laulab rahvamaja vanim kollektiiv – Kolepi segakoor. Koori juhatab Ara Bander.

Alustati väiksemate estraadipaladega, ent kui Võru Kandle hakati uuesti korraldama maateatripäeva, otsustati hakata nendest osa võtma. Esimene suurem tükki oli Kitzbergi „Kolm suuvi“, mille aitas võru murdesse Võru maateatripäevadel, kui elu

panna Nele Reiman. Saadi tunnustus, tänukiri ning suunamine Pärnusse vabariiklikule näiteringide festivalile. 2005. aasta novembris korraldati teatripäev Puigal, kust võttis osa neli näiteringit. On kavatsus taas osaleda Võru maateatripäevadel, kui elu

ei sunni tegelasi välismaale tööle minema.

Näiteringist võtavad osa Lembit Kallas, Valju Jõgeda, Anneli Rannula, Maret Taaber, Valentina Raudnõmm, Mart Lissmann, Katrin Tisler, August Olesk, Erli Raudnõmm, Tiiu Jakobson, Meelis Reinberg ja Elmar Ruusamäe, kes on etendusi toetanud pillilugudega.

Naiste tantsurühm

Hõbedane

Rühm tuli kokku aprillikuus 2006. Juhendab Silja Oss. Tantsib 12 naist. On juba ära õpitud mitmed tantsud (esimene esinemine oli rahvamaja juubelil) ja muretsetud esinemisriided. Vallavalitsus toetas seelikuriide ostmisel, õblemisega said hakkama ringi liikmed Maimu Hinn

ja Jevgenia Liiva. Suvelaatadelt kavatsetakse osta uued kübarad.

Rühm ootab juurde uusi tantsuhuvilisi.

Liikumisrühmad

Rühmad tegutsevad alates aastast 2001. Juhendab Elina Ernits. Tegutsevad nii laste kui naiste aeroobikaring. Liikmeid on 18. Võimlejate esinemine on populaarsed. Neid lausa oodatakse.

Käsitööhuvilistele on abi ja nõu andnud Külli Meltsov.

Populaarsed on rahvamaja korraldatud tervise- ja aianduspäevad. Ka valla vastlapäev on Puiga rahvamaja korraldada. Traditsiooniks on kujunenud eakate päevad, eakate jõulupeod, lugu peetakse Friedebert Tuglase mälestusest.

Esineb näitering.

Siin tantsib vast asutatud rahvatantsurühm Hõbedane.

Selle aasta suvi Puigal

See suvi andis Puiga külale rohkem kui kunagi varem. Seda on võimalik oma silmaga kaeda igal sammul. Küla on muutunud hoolitsetuks ja kenaks. Keskel laiub kooli park, mis on vaatamisväärsus omaette tänu väga tublile aednikule Katrilinele. Koostöös korteriühistutega on korraldatud muruniitmine. Üldse on ühistud saanud elujõulisemaks. Väga nukras seisus olnud kaupluseesine plats sai tänu vallavalitsuse abile korraliku asfaltkatte ja hiljem rajatakse sinna ka kena haljastus. Nukraks teeb see, et paljud noored ei oska seda hinnata: vandaalitsemist on palju.

Puiga lasteaed Siilike sai korraliku õuemaja, kus vihmase ilmaga on lastel tore toimetada. Korralik kõnniteegi näeb uues kivikattes kena välja. Siinkohal ei saa jälle jätta tänamata vallavalitsust, kes on alati võimaluste piires lasteaiale appi tulnud.

Aadu sauna ümber oli teatriendus: laulumänguselts Helin kandis ette B. Kangermani rahvatüki „Sirgusauna Maretõnn”. Etendus oli menukas. Miks ei võiks sellest saada igasuvine

Koristatud tiigiümbrus.

traditsioon Puigal.

Külaelanike initsiatiivil sai omal jõul korraldatud Puiga tiigi ümbrus. Saeti maha võsa ja haiged puud. Palju abi oli kohalikest lastest, kes korjasid kokku tiigi kaldale aastatega kogunenud prahi. Eriline tänu OÜle Atorat, kes andis tasuta kasutada oma metsatehnikat, millela oluks mahasaetud puude kättesaamine peaaegu võimatu! Ääretult hea meel on kohalike inimeste aktiivse kaasalöömise üle. Järgmisel aastal on plaanis korraldada

da Puiga park. Oma ettepanekutega on oodatud kõik kohalikud inimesed.

Aastaid hingitsenud küla on uus elu sisse puhutud ja tundub, et aina paremaks läheb. Puiga küla edu võti on aktiivsed külaelanikud ja hea koostöö valdaga. Nii et uuel aastal uue hoo!

Tekst ja foto

MEELIS KOPPEL,
Puiga küla külanavem

Reis Eestist Eestisse

31. augusti varahommikul kell 5.45 võtan oma reisikohvri ja asun teele. Mõttes peatun Kirumpää linnusevaremete läheduses Vohandu jõe kaldal. Seal asub mälestuskivi tekstiga, mis ütleb: „A. D. 1855, lehekuu 10. päeval läks Kirumpäält Saaraatovise esimene väljarändajate voor.”

Hommik on jahedavõitu. Looduses võib märgata sügise esimesi varje. Lehispuud proovivad selga oma pruunikat-kuldset rüüd, rändlinnud tunnevad südames rahutut kutset asuda pikale teekonnale, tuul kutsutab samuti mind: „Tule tagasi koju!”. Imelik, seitse pikka aastat on teinud oma töö. Ma kutsun oma kaugel Kalifornias asuvat kodu juba oma koduks.

Mugav autobuss veereb ette ning ongi aeg isaga hüvasti jätta. „Poig, hääd reisi sõs!”, „Aitehh, olõ sõs esi kah terve!” Vahetame isaga veel viimased võrukeelsed soovid, embame teineteist ja istun oma kohale. Nüüd jätan kõik Jumala hooleks. Pikal elu reisiteekonnal vajame kindlat Saatjat ja Hoidjat, ilma Temata ei jõua me kohale.

Loo alguses meenutasin esimesi eestlasi, kes rasketes Tsaari-Venemaa oludes läksid otsima uut õnne, maad ning vabadust. Aastaid hiljem kujunes väljarändamine massilisemaks, eestlasi sattus nii Musta mere

äärde, mägisesse Kaukaasiasse, metsaderohkesse Kanadasse, ahvatlevasse Ameerika Ühendriikidesse kui ka suure Venemaa ääretutele aladele. Kõikjale, kuhu astus tööka ning jumalakartliku eesti talupoja jalg, tekkisid eesti asundused ja külad. Kerkisid kirikud, kooli- ja rahvamajad. Elasid edasi eesti meel ja keel.

1944. aasta september kiskus kodunt välja ligemale 700 000 eestlast, kes lahkusid kodumaalt ainult ainsa sooviga – jääda ellu! Kohale jäädes oleksime neid nimesid täna lugenud küüditatute, Siberi vangilaagris tapetute ja kommunistliku terrori poolt vangistatute inimeste nimekirjadest.

Aeg on toonud meile tagasi vabaduse, materiaalse heaolu ning parema tuleviku. Meie, kes me kodumaad külastame kauge aja tagant, märkame tohutut edasiminekut Eesti igapäevaelus. Eesti kaubanduskeskused annavad silmad ette Ameerika omadele nii kauba külluses, kvaliteedis kui ka teeninduskultuuris. Eesti linnad ja alevikud on saanud uued rüüd, vanad majad on restaureeritud, uued kannavad endas arhitektuuri viimast sõna. Tehnika on kõikjal uudne – innovaatiline. Inimeste riietus tänaval korrektne ning moodne. Eestlane oma tubliduse ning töökusega viib kodumaa õitsele.

Kristlasena usun, et meie

edukuse taga on Jumala hoolitsus ja õnnistus!

Kahju on sellest idüllilähedastest miljööst välja rännata, kas pole? Tänavu, 2006. aasta suvel, 23. augustil nägin ja kuulsin Eesti Televisioonis Eesti Vabariigi peaministrit, kes ütles otsesates eesti rahvale: „Eesti lähima kümne aasta peaesmärk on jõuda Euroopa viie rikkaima riigi hulka.”

Ma ei kahtle selle soovi täitumises. Kui meie rahvas saab edasi töötada vabana ning iseseisvana, on seegi eesmärk reaalselt teostatav.

Astudes Tallinna lennujaamas oma lennukile, leian äkki, et ma ei lendagi mitte kaugele Ameerikasse, võõra maa inimeste keskele, vaid ma lendan tagasi koju, Eestisse!

Igas maailma nurgakeses, kus eestlasi leidub, laulame koos, palvetame koos, tantsime koos, sööme koos, pidutseme koos ning jagame koos üksteise muresid ja rõõme. Me oleme alati eestlased. Meie Eesti on meie eesti majad, eesti kirikud, eesti organisatsioonid ja usulis-rahvuslikud kokkutulekud.

Jumal aidaku meid ja õnnistagu meid selles töös! Kodukan-di rahvale õnnistatud jõulupühi ja head uut aastat!

Õp. JÜRI PALLO
septembris 2006 Los Angeleses
Kalifornias

Parksepa arengukava tuleb veel täiendada

22. novembrile planeeritud aleviku arengukava vastuvõtmine lükkus edasi. Seda põhiliselt arvukate täiendusettepanekute tõttu, mis koosolekust osavõtjad esitasid.

Arengukava on koostatud aastateks 2007–2010. Töögruppi kuulusid Peeter Haug, Helgi Noormets, Hugo Prants, Ülo Haljend ja konsultandina valla arendusnõunik Inge Vill. Kõik tegelesid asjaga oma põhitöö kõrvalt ühiskondlikus korras. Koosolekul tutvustati arengukava olulisemaid lõike: aleviku tugevused ja nõrkused, heakorraprobleemid, seosed valla arengukava ja üldplaneeringuga, arengusuunad eelolevateks aastateks, prügimajanduse ümberkorraldamine jne.

Koosolekust võtsid vallavalitsuse esindajatena osa abivallavanem Aigar Kalk, arendusnõunik

Inge Vill ja keskkonnaspetsialist Merle Tarrrend. Arutelu käigus otsustati, millised lõigud arengukavas vajavad veel täiendamist ja sellega seoses võeti vastu n-õ põhivariant. Et ka elanikud saaksid veel omapoolseid täiendusettepanekuid teha, pannakse arengukava välja raamatukokku. Lõplik vastuvõtmine toimub 2007.a jaanuarikuus.

Arengukava töögrupp ootab suuremat huvitatust alevikus tegutsevate firmadelt. Seekord olid esindatud ainult keskkool ja Par-cal OÜ.

Kui arengukava on aleviku rahva üldkoosolekul vastu võetud ja heaks kiidetud, on meil õigus asuda projektidega fondidest toetusrahasid taotlema.

MTÜ Kodukotus Parksepa juhatus

Selle lagunenud kuurilobudiku asemele loodab MTÜ üht korralikku varjualust, kuhu rahvas saaks tuua ehitus- ja ohtlikud jäätmed. Ja siis organiseerime ära veo.

Foto HELGI NOORMETS

Osa 2007.a valla kultuurikalendrist

Kuupäev	Kellaeg	Sündmus	Koht
1. jaanuar	00.00	Uue aasta tervitamine	Navi seltsimaja
5. jaanuar	13.00	Reisiklubi uusaastapidu	Vallamaja
6. jaanuar	14.00	Soomekelguralli, lumelinna ehitamine, kuuskede põletamine	Väimela-Parksepa rattatee, Parksepa lauluväljak
21. jaanuar	17.30	Reisimuljete õhtu	Kanariku kelder
28. jaanuar	10.00	Õpipäev	Puiga PK
8. veebruar	18.00	Sõbrapäeva kingituste valmistamine	Kanariku Kelder
9. veebruar	20.00	Sõbrapäeva puhkeõhtu	Parksepa KK
17. veebruar	11.00/13.00	Vastlapäev	Padari-Tallimägi/Navi seltsimaja
18. veebruar	11.00	Ülevalla vastlapäev	Puiga
21. veebruar		Valla ajaleht 10	Vallamaja
24. veebruar	14.00	Vabariigi 89. aastapäeva tähistamine	Kungla seltsimaja
25. veebruar	17.30	Reisimuljete õhtu	Kanariku Kelder
16. märts	10.00	Valla pensionäride üldkoosolek	Vallamaja
16. märts	16.00	Laulukarusselli Võru valla voor	Parksepa KK
18. märts	17.30	Reisimuljete õhtu	Kanariku Kelder
20. märts	11.00	Võru-setu näitemängupäiv	Puiga PK
23. märts	18.30	Teatritrek Võru-Põlva rahvapilli-orkestri kontsert	Parksepa rahvamaja
30. märts	20.00	Naljaõhtu	Navi seltsimaja

Tuletame meelde!

Reisiklubi uusaastapidu klubi liikmetele ja lihtsalt kõigile reisivõimelistele (ei pea olema klubi liige) toimub 5. jaanuaril algusega kell 13 vallamaja saalis. Natuke kohvikõrvast (rohkem soolast kui magusat) sobiks kaasa võtta.

On vaja otsustada, millise marsruudi valime kevadiseks pikaks ekskursiooniks. Kohtumiseni!

Reisiklubi juhatus

Elion Ettevõtted AS teatab

Telekommunikatsioonifirma on käivitanud ehitusprojekti, kaasajastamaks Väimela ja Parksepa telefonijaamu. Sellega luuakse võrdväärne teenuste kättesaadavus maal võrreldes linnarahvaga. Elion on optilise kaabli maandustöödega alustanud trassil Võru linn -

Väimela/Parksepa ja planeerib lõpetada jaanuaris 2007. Hetkel on sõlmimata mõned lepingud maaomanikega, kuid aktiivne tegevus positiivse tulemuse saavutamiseks käib.

Tarbijatele avaneb seejärel võimalus kaablivõrgu kliendiks olemisel tarbida kolmiklahenduse paketti, kuhu kuuluvad telefoni-, interneti- ja digiteleviisiooni teenus. Väikseim kuutasu on 455 krooni, sellega kaasneb 40 TV kanalit, kõneside võimalus 1 telefoninumbri näol ja internet DSL-tehnoloogia baasil.

SAIROS HÕRAK
sairos.horak@elion.ee

Sotsiaalhoolekanne on abivajajate jaoks

Novembrikuu volikogus andis ülevaate valla sotsiaaltöö olukorrast peaspetsialist **Maie Pikker**. Avaldame tema ettekandest põhilise.

- Osakonna igapäevatöö on abivajajate vastuvõtmine, kodude külastamine, nõustamine ja toetuste vormistamine. Toetustest on meie vallas kehtivad sünitõetus, matusetõetus, toetus lapse aastaseks saamise puhul, küttepõude toetus (käesoleval aastal viidud viis m² küttepuid koju 48 üksikvanurile ja puudega inimesele), ravimitõetus, toetus erivajadustega inimestele (prillid, invaabivahendid), hooldajatoetus ja erakorralised toetused raskustesse sattunud peredele esmatarbevahendite (toit, jalatsid jne) muretsemiseks.

Toimetulekutoetuste saajate arv on pidevalt vähenenud (1998.a – 178, 2005.a – 58 ja 2006.a – 29 peret). Sotsiaaltöö ei ole aga ainult rahajagamine. Sel aastal oleme pööranud suurt tähelepanu lastele.

Lastekaitsetöö

Laste hoolekandetöös on rõhk asetatud peredele ja võimalustele asendushoolduse leidmiseks, kui olukord seda nõuab. Perekonnavaidluste käigus on tulnud tegeleda elatise väljanõudmisega last kasvatavale vanemale, lapsega suhtlemise korra kindlaksmääramisega, vanemlike õiguste äravõtmisega (sel aastal seda ei ole vaja olnud), lapse paigutamise turvakodusse jne. Kui laps jääb vanemliku hoolitsuseta, korraldab tema edasise elu (hoolduse seadmine, hooldusperede otsimine) valla sotsiaalosakond.

Tilsi lastekodus on praegu neli meie valla last, kasuperes hooldusel kolm, eestkostel viis.

Perekonnas hooldamine on tähtjaline, mida reguleerib hoolduspere ja vallavalitsuse vaheline leping.

Probleemid

Mureküsimuseks on paljude laste koolikohustuse mittetäitmine ja ebaõpilaskäitumine. Pidevalt tuleb tegeleda seitsme-kaheksa noorukiga, kes tahavad põhikooli pooleli jätta. On teateid mitme noore kohta, kes on pooleli jätnud kutsehariduse omandamise

Seisuga 1. nov. 2006 oleme politseilt saanud 39 teadet süüteo toime pannud alaealise kohta. (Võrdluseks – 2005.a kohta oli selliseid fakte 29.) Süütegudeks on suitsetamine, alkoholi tarbimine, lubadeta mootorsõidukite juhtimine, vargused jne. Maakonna alaealiste komisjonis on aastast arutusel keskmiselt kümme meie valla alaealise õigusrikkumised. Peredega, kust need lapsed on pärit, tuleb meil pidevalt tegeleda. Ja omamoodi murelasteks on meile ka 14-15 aasta vanused sünnitajad ehk nn laps-emad.

Töötud

Seisuga 1. november 2006 on meie vallas 50 töötut. Nendest 16 saab töötutoetust ja 11 töötuskindlustushüvitist. See arv on väike. 1993.a samal ajal oli meil 180 töötut abiraha saajat.

Eakad ja puudega inimesed

Eakateks loeme inimesi, kes on saanud 63aastaseks. Vanaduspensionäre on vallas 1077, töövõimetuspensionäre 402 ja toitjakaotuse pensioni saajaid 46. Raske ja sügava puudega 165 inimesele on määratud hooldaja. Kolm inimest kasutab isikliku abistaja teenust.

Ava- ja koduhooldusteenuse aitame vähenenud toimetulekuvõimega inimestel kodus toime tulla (nõustamine, toidu viimine, pesu pesemine, maksete tasumine, arsti juurde viimine, ravimite toomine jne). Päevakeskuses tegeleb meilt kaks puudega noort.

Üheteistkümmes lähikümne hooldekodus on meilt 21 hooldust vajavat inimest. Vajadus valla oma hooldekodu järele on ilmne. Kolm aastat tagasi oli meilt kuni kolmes hooldekodus 10–12 inimest. Praegu on aga vajadused ja soovid hooldekodu kohtade järele pidevalt kasvanud.

Kuna Eesti Raadio lõpetas valdadedepoolse eakate õnnitlemise, saadame oma juubilaridele alates 70ndast eluaastast nüüd ise õnnitluskaardid. Oma aktiivsemaid liikmeid õnnitleb ka valla pensionäre nõukogu.

Vallaelanikele, kes on soovitud, et valla leht avaldaks toetuste saajad nimeliselt, selgitame, et seda ei luba Eestis kehtivad isikuandmete kaitse seadused. Soovi korral võib taolist infot saada sotsiaaltöötajatelt (tel 22 713), kui selleks on põhjendatud vajadus.

Avaldused sotsiaalabi saamiseks tuleks esitada iga kuu alguses, sest siis jõuavad nad läbivaatamiseks sotsiaalkomisjoni. Volikogu koosolek, mis komisjoni otsused kinnitab, toimub iga kuu teisel kolmapäeval.

On jõuluaeg. Hoidkem oma lähedasi ja sõpru! Helistage, külastage ja vestelge nendega, valmistage neile mõni väike hea üllatus. Rahulikku jõuluaega ja turvalist uut aastat!

MAIE PIKKER

Vallarahva meditsiinilisest teenindamisest

- Elanike arv vallas seisuga 2. november 2006 on 5093, neist naised 2557 ja mehed 2536.

Alates 45-ndast eluaastast hakkab naiste arv tõusma. Elanikke vanuses 0–20 aastat on 25,94 %, 65aastaseid ja vanemaid 20,28 %.

- Vallaelanikele osutavad arstiabi kõik maakonna perearstid. Kõige rohkem on patsiente Silvi Susil (1305 ja 82) ja Valentine Kesperil (1168 ja 125).

- Haigekassa kindlustust ei oma 300 vallaelanikku.

- Haigustest on esikohal hingamisteede haigused. On üllatav, et naised on haigemad kui mehed. Isegi haigestumine südame-veresoonkonna haigustesse on naistel kaks korda kõrgem kui meestel. Suhteliselt palju on diabeeti (suhkurtõbe) ja liigesehaigusi, mis ilmest seotud ülekaalusisusega.

- Surma põhjustest on esikohal südame-veresoonkonna haigused (29) ja vähk (12).

Häirivad probleemid

- Pikad järjekorrad eriarstide juurde.

- Laste tasuta hambaravis ette antud visiitide arv ja summa, mida ei tohi ületada. Järjekord tohib olla kuni kaks kuud, selle aja ületamist kontrollib haigekassa.

- 1. jaanuarist 2007 tõusevad hambaravi hinnad, kuna materjalide senine käibemaks 5 % asendatakse käibemaksuga 18 %.

EEEVI JÕGAR,
vallaarst

10. novembril toimus Vaimela arstipunkti uute ruumide avamine. Fotol (vasakult) velsker Elsa Antsov, õde Tiina Rikand, tänulik patsient Kalju Paal, arstid Mare Udras ja Valentina Kesper.

Tähetund

Mis küsib elulahkmel
heitlik maru!

Kuid sina enesele annad
endast aru.

Ja olgu õõ kuitahes pikalt pime –
sa otsaesest ei pühi oma nime,

Puulehtki vaatab valgust,
vajub vette
koos teistega. Ja siiski omaette.

Sul puudub sirav siht? –
Eks mine
ja taip, mis on aina tarbimine.

Kas tead, mis heldemaks teeb
tasapisi?

Miks julm ei olda iial juhtumisi?
Miks lillekiivrid roostega ei
kattu?

Miks elu tähetund on
kordumatu?

Miks tulukene tuisuööde kestel
ei kustunud, ei kustu inimestel?

Eks küsi endast parematelt.
Eks küsi surnutelt. Ja elavatelt.

Kuid ära iial küsi kaduvikult
sa enam neid, kes läksid
juhuslikult
kottpimedasse läbi leeteluha.

Oh usu, nendele on üksstapuha,
kas laevamees kord sõudis
laternata
nad kaotsi meelega või
kogemata.

Betti Alver

Betti Alveri 100. sünniaastapäeva tähistati 26. novembril.

Olümpiavõitja Parksepal

14. detsembril võttis Parksepa keskkool vastu kuulsa külalise – Võrumaalt pärit olümpiavõitja Erki Noole. Ehk on lugejale huvitav teada ka selline fakt, et Erki esimeseks kergejõustikutreeneriks Võru spordikoolis oli praegune Parksepa keskkooli direktor Ilmar Kesselmann.

Päeva esimeses pooles kohtus olümpiavõitja, kes praeguseks on siirdunud poliitikasse, õpilastega. Vastas küsimustele ja andis autogramme. Mõni aeg hiljem ajas juttu õpetajate, koolitöötajate ja külalistega. Jututeemad puudutasid sporti, tervishoidu ja muidugi ka telesaadet „Tantsud tähtedega”. Viimase kohta ütles Erki, et eeskätt oli tegu n-õ sõbra aitamisega, kuna produtsent Suviste on teinud temast filmi ja ka väljaspool televisiooni (ja kino) talle abiks olnud. Kuna nn mees-tähtedega oli kõvasti probleeme olnud, oli ta nõustunud, arvates, et nagoonii tuleb pärast teist saadet väljakukkumine. Tänu aga talendikale ja võluvale Ave

Vardjale läks teisiti. Ave tingimus oli saate alguses olnud ka, et igaiühaga ta tantsima ei hakka...!

Tõsisematest teemadest olid jutuks noorte tervis, meditsiin, sõjaväekohustus (Erki arvates on see igale noormehele hädavajalik!) ja meie riigi regionaalne areng.

Allakirjutanul õnnestus Er-

kile üle anda eelmisel aastal ilmunud „Võrumaa spordi ajalugu” ja meenutada, kuidas kunagi ammu sai 6. klassi poisil Erkil aidatud enne 60 m jooksu startipakke maha panna...!

Aitäh tulemast, Erki! Ära unusta kodukohta ka pärast valimisi!

Tekst ja foto
HELGI NOORMETS

Talv algas 22. detsembril kell 2.22.

Üks jõulujutt

Jõulueelne aeg on ootuste aeg. Ka siis, kui eriti ju midagi oodata polegi. Aga selles ajas on säten-davad jõulukaunistused, akendel põlevad küünlad, head soovid, kingitused kallitele ja oma pere kodusoojus. On aeg, kui – „Üks-teist peab hoidma, sest armastus annab sooja ka külmunud südame-tele. Ja kui näed, et kellelgi on mure, ära mine temast mööda, vaid aita. Koos on rõõm suurem ja mure väiksem –”. Nii laulavad praegu paljud koorid ja ansamb- lid.

Jõuluajal tehakse head roh-

kem kui muudel aegadel. Ja see on õige, sest headus on rõõm, mida jagades saab hing rikkamaks. Andmise rõõm on väga tihti suurem saamise rõõmust.

Jõulutunne on selline asi, mida ei anna seletada. See on midagi väga isiklikku, sügavat ja paljudest asjadest olenevat. Peapiiskop Andres Pöder ütles jõulurahu välja kuulutades: „Väike rahvas vajab armastuse ja lepituse sidet, üksteisest hoolimist ja toetamist.” Eks vajame seda kõik. Eriti siis, kui argimured üle pea kokku löövad. Uue aasta riigieelarve on vastu võetud, kuid riigiisad ei ole mingeid toetusi ette näinud toasooja taevasse tõusnud hinna kompenseerimiseks. Meie vallas on hirmuäratavalt raske talv tulemas Väimela ja Kose inimestel, kelle kodude küttehind sõltub põlevkiviõlist ja selle mitmekordistunud hinnast. Aga televisioonis jookseb valimisreklaam, mis teatab, et õnn ei seisne rahas...!

Ehk tõesti õnn mitte, kuid elu ja tervis kindlasti. Kui tuleb hakata valima, kas maksta ära üüriraha või osta toitu ja ravimeid.

Aga kauplused on täis jõulunänni, kust vaesemate perede lastel on oi kui kurb mööda käia! Alles hiljuti nägin emmet, kes oma nutvaid mudilasi poest välja tiris ja karjus: „Saage aru! Emme ei saa osta. Emmel ei ole raha!”

Jõulu-aeg ja aastavahetus on rasked ajad neile, keda elu on jätnud siia maailma üksinda. Kui oma kallitega saab kohtuda vaid surnuaial. Ent elu on väärt edasi elamist ka üksinda.

Aasta 2007 on pärast jõule kohe ukse ees. Ja kui midagi oodata, siis seda, et ta tuleks eelmisest parem. Rõõmsam, rahulikum ja ehk isegi natuke rikkam. Luuletaja Virve Osila on kirjutanud:

– Paremini kuuleb see, kes kuulab südamega, see, kes südamega vaatab, selgemiini näeb.

Lumevalge aeg ei lõpe talvega, päiksesooja pöues hoidja suvelap-seks jääb. –

Jõuluajaks sooja südant, uueks aastaks rohkem rõõmu kui muret. Ja mis peaaasi – olge terved! Haige olla on kallis!

Kohtumine sakslanna Ursulaga

Proua Ursula on suur Eesti sõber Ursula Griwenka, kellele selle aasta 22. veebruaril omistati Eesti Punase Risti neljanda klassi teenetemärk üle kümne aasta kestnud eestlasi abistava tegevuse eest. Proua Ursula elab Põhja-Saksamaal, mitte väga kaugel Hannoverist (täpsemalt keskus Kreis Minden-Lübbecke). Tema sidemed meie kodumaaga said alguse 1991. aastal, kui Ursula vanem poeg Martin, kes laulis noortekooris Lahde, sai omale sõpruskooriks Tallinna koori Kukulind. Selle eesotsas oli tuntud kandlemängija Els Roode. Kukulinnu kaudu algas abipakkide saatmine Tallinna. 1994. aastal kirjutas Ursula mõnedele firmadele või käis ise kohal selgitamas, et kasutamiskõlblikke asju ei maksa ära visata. Et neid võib kellelegi vaja minna. Asju kogunes nii palju, et 1995. a lihavõttepühade ajal saadeti mitu konteinerit Tallinna ja Pärnusse.

Pärast Estonia katastroofi tuli Ursula ka ise Eestisse. Kuna

teda oli kutsutud Viljandisse, käis ta sealses väikelastekodus ja armus kohe selle maja elanikesse. Ursulal ei ole kombeks minna külla tühjade kätega. Viljandi lehes Sakala (3.03.2006) kirjutab lastekodu arst Lea Kõiv: „Meie tutvus on kaksteist aastat vana. Ta on meid aastate jooksul väga palju aidanud. Ursula tunneb meie muresid eestlastest paremini. Ta mõtleb südamega.”

Ursula ise on arvamusel, et kui eestlased peavad leivaraha ise teenima, siis tema kohustus on nende ellu natuke päikest ja soojust tuua. Ja see on tal õnnestunud. Praeguseks on tal sõpru üle Eestimaa ja uskumatu – Ursula on isegi ära õppinud eesti keele! Ta armastab Eesti loodust, kultuuri, meie rahvalaule ja rahvatantse. Ta ütleb, et ikka jääb Eestis olles üks päev puudu ja alati jääb temast tükike meie maha, sest sõprade aadresse on tema märkmikku kogunenud üle 700...

* * *

Novembrikuu keskel oli Ursula külas oma Võru sõpradel (reisifirma ABZ) ja meie suureks heameeleks leidis ta aega astuda läbi ka Võru vallamajast, kus ansambel Vannamuudu parasjagu proovi tegi. Laulsime Ursulale eesti laule ja saime kokkuleppe, et kui Saksamaal toimub üritus, kuhu võiksime sobida, organiseerib ta meile sinna küllakutse. Südamlik kohtumine lõppes aadresside ja telefoninumbrite vahetamisega ning kui Ursula oli Saksamaal tagasi, saabus meile juba SMS tekstiga: „Täna südamliku vastuvõtu eest, loodan taaskohtumist. Kalli-kalli! Ursula.”

Kuna enamikule ansambli liikmetest on Saksamaa tundmatu, asume sõiduks ette valmistuma. Kõne all oli sügis 2007. Kuna esinejaid saab paarikümne ringis, siis samavõrd saame kaasa võtta ka reisihuvilisi vallaelanikke. Aga eks sellest uuel aastal täpsemalt.

HELGI NOORMETS

Kaob igavikku
vana aasta viimne viiv,
uus pidulikult
aselele astub siis,
et edasi me soove,
unistusi kanda.

* * *

Kell tasa tornist
kesköötundi teatab,
mustmiljon tähte
särama siis lööb.
Sa seisata –
aeg korraks peata
ja südamesse luba
jõulurõõm.

Abiks jõulukaartide kirjutajale

Läbi säten-dava õhu,
üle karge lume
pisikene ingel
paljajalu tuleb.
Süda soe ja särasilmil,
külma ta ei taju,
kannab kuuma küünlaleeki,
läbi valge saju.

* * *

Olgu vaikne jõulurahu
sinu toas ja õue peal.
Tulgu aasta, kuhu mahub
tervist, õnne, kõike head!

* * *

Jõulurõõm on punapalgne.
Jõulurõõm on sajajalgne.
Igaühe juures käib,
tipib maja õnne täis!

* * *

Jõulusära silmis loitku,
jõuluvalgus südant täitku.
Uueks aastaks õnne, edu,
mingu korda iga tegu!

* * *

Langeb vaikselt udusulgi,
siidpehmet jõululund,

pilvesülest alla ilma –
lumeliblekate lend.
Suudleb valgeks õnnelooks
helisema jõulukellad –
südamesse soojushooks.

* * *

Põleb vaikselt küünlatuli,
lõhnab hästi kuuseoks.
Aasta uus, mis saabub varsti,
saagu vanast paremaks!

* * *

Lapsepõlve jõuluõhtu,
küünlatuli, aisakell,
kauge aja tagant õhkab,
hinge mälestus nii hell.

* * *

Läbi aegade kusagilt kutsub
Sind kaasa varjatud tunne nii
hell.

Kuula hoolega – südames tuksub
kaunis mälestus – jõulukell!

* * *

Sära, küünal, sära,
ere on see lõõm!
Selles mure põleb ära,
alles jääb vaid rõõm!

Ilmus raamat kahe Võru valla kollektiivi ajaloost

Mõte koondada raamatuks Võru valla kahe kuulsa kollektiivi ajalugu tekkis käesoleva aasta kevadel. Nii Kolepi segakoor kui Kungla puhkpilliorkester on oma tegevusega suutnud tulla läbi kolme sajandi. Toimus arutelu, kus lepitati kokku raamatu pealkirjas, mahus ja tegijates. Kolepi koori ajalugu asus koguma Öie Laanekivi, Kunglat nende ridade autor. Abiks olid mõlema kollektiivi mahukad arhiivid, aktiivselt aitasid fotode ja mälestustega endised ja praegused lauljad ja puhkpillimehed. Kõiki kahe teeneka kollektiivi saavutusi, sündmusi, rõõme ja muresid ei olnud raamatusse võimalik mahutada, kuid olulisemad said ehk kirja. Kes ajalugu ei mäleta, elab tulevikuta!

Raamatu esitlus toimub 12. jaanuaril 2007 algusega kell 14 vallamaja saalis. (Võrumõisa tee 4a), kus loodame, et koor

seal ka laulaks ja orkester mängiks. Raamatut osta saab seal kindlasti soodsama hinnaga kui hiljem raamatukauplusest.

Osavõtt esitlusest ei ole piiratud. Ootame sinna kõiki kultuuri- ja ajalohuvilisi valla- ja miks mitte ka linnaelanikke.

HELGI NOORMETS

Parksepa rahvale

Parksepa rahvas! Palutakse pärast pühi mitte toppida jõulukuuski prügikastidesse, vaid tuua need lauluväljakule lõkkekohta, kus 6. jaanuaril kell 18 toimub kuuskede põletamine.

Erastamisväärtpaberite aeg saab otsa

Erastamisväärtpaberid (EVP-d) seostuvad paljudel meist talongide ajastuga, rahavahetusega ja selle ajaga, kui korterid, kus elasime, ei kuulunud mitte meile endile, vaid riigile.

Vabas Eestis on eraomand iseenesestmõistetavus, nagu see ühes demokraatlikus riigis peabki olema. Erastamisväärtpaberid, mille kehtivusaeg selle aastaga ümber saab, on üks viimaseid meenutusi minevikust, kui demokraatlike põhimõtete kehtivus sugugi nii iseenesestmõistetav polnud. Ka selle meenutuse aeg on ümber saamas: EVP-sid saab erastamisel kasutada, osta ja müüa veel ainult kuni selle aasta lõpuni, uuest aastast aga enam mitte.

Erastamisväärtpabereid ja gas riik Eesti elanikele 90ndate keskpaigas selleks, et saaksime enda kodud erastada ja need saaksid ka riigi silmis meie omaks. Igaüks sai erastamisväärtpabereid vastavalt töötatud ajale ja sellele, kas ja kui palju nõukogude võim oli inimestele neile kuulunud vara ära võtnud. EVP-sid ei tohiks ka kindlasti segamini ajada kollaste kaartidega, mis on ammu kehtivuse kaotanud. Need, kellel oli EVP-sid rohkem, kui elukoha või maa erastamiseks kulus, said need kas ära müüa või jätta panka ootama, kuni nende hind kasvab ja müüa siis. EVP-sid saab ka pärandada – seega on paljud meie seast saanud pärandina vana vanemate või teiste sugulaste erastamisväärtpabereid.

Aasta lõpus läheb kiireks

Praeguseks on erastamisväärtpabereid umbes sajalt tuhandel EVP-arvel, kokku 475 miljoni krooni väärtuses. Selle aasta lõpuni saab neid veel müüa ja kasutada maa või eluruumi eras-

Uku Hänni.

tamisel, pärast 31. detsembril on aga võimalik taotleda poole aasta jooksul riigilt kasutamata jäänud EVP-de hüvitamist. Pärast 2. juulit 2007 on aga rong läinud ja need, kes selleks ajaks oma erastamisväärtpaberitega midagi ette võtnud pole, nende eest enam raha ei saa.

Igal juhul tuleks kõigil kontrollida, kas neil on jäänud arvele mõni EVP-summa ja otsustada, mida sellega ette võtta. Seda saab teha Hansapangas ja SEB Eesti Ühispanngas. Teised Eesti pangad EVP-dega ei tegele. Seal saab infot ka likvideeritud pankades (näiteks EVEAs) asunud kontode kohta: need erastamisväärtpaberid ei läinud pankade pankrotistumisel mitte kaduma, vaid kanti väärtpaberite keskregistrisse ja arveid saab kasutamiseks taasavada. Selleks tuleb pangas avaldus kirjutada.

Kuidas toimida järgmisel aastal?

Kui arvel on alla 250 krooni väärtuses EVP-sid, oleks kasulik need igal juhul enne aasta lõppu maha müüa, kuna alla 250-krooniseid EVP-arveid riik ei hüvita. Kui arvel on rohkem EVP-sid, saab inimene valida, kas need

pangale müüa või pisut oodata ja taotleda järgmisel aastal riigilt hüvitist.

Riik hüvitab kasutamata jäänud väärtpaberid kursiga üks ühele. Kõik, kes taotlevad õigeaegselt hüvitamist ja kelle arvel on kuni 3000 krooni väärtuses EVP-sid, saavad kogu hüvituse kätte järgmise aasta lõpus. Suuremad summad hüvitatakse võrdsetes osades kuni viie aasta jooksul – kuni 5000-kroonised arved kahe aasta jooksul, 5001-9000-kroonised kolme aasta jooksul, 9001-25 000-kroonised nelja aasta jooksul ja sellest suuremad arved viie aasta jooksul. Igal aastal teeb riik aasta viimases kvartalis hüvitise saajale ühe ülekanne.

Kes on otsustanud oma kasutamata jäänud EVP-de eest hüvitist küsida, peab esitama avalduse sellele pangale, kus tema EVP-arvet teenindatakse. Pangakontorid võtavad avaldusi vastu alates 8. jaanuarist kuni 2. juulini 2007. aastal ning abistavad ka avalduse täitmisel. Internetipanga kliendid saavad esitada avalduse interneti vahendusel.

Kes hiljaks jääb, see ilma jääb

Pärast 2. juulit 2007 pangad enam avaldusi vastu ei võta. Siiski – kui see on väga erilisel põhjusel jäänud õigel ajal tegemata, saab veel pöörduda rahandusministri poole, kes saab mõjuva põhjuse korral ka hilinenud avaldusi vastu võtta.

Nüüd polegi muud, kui pass kätte ja kiirelt pank ja järele kontrollima, kas ja kui palju võiks veel EVP-sid alles olla!

UKU HÄNNI,
rahandusministeeriumi
halduspoliitika nõunik

Pürotehnika eeldab mõistlikku kasutajat

Aastavahetust ilma ilutulestikuta on vist raske ettegi kujutada, niivõrd seotud on see südaõine vaatamäng aastanumbrite vahetumisega. Paraku ei kuulu paugutamise ja lärmitsemise suguigi jõulutradsioonide hulka.

Pürotehnika ei ole mänguasi. Seetõttu on selle kasutamiseks välja töötatud ohutusnõuded ning vanusepiirangud. Käesoleva aasta 15. oktoobrist jõustus „Lõhkematerjaliseaduse“ muudatus, mille üheks eesmärgiks on ka avaliku korra parem tagamine. Põhiline muudatus: **1. novembrist kuni 26. detsembrini on keelatud müüa ja kasutada pürotehnilisi tooteid, mille kasutamiseks kaasneva paugu müratugevus on suurem kui 90 detsibelli.** 26. detsembrist kuni 1. jaanuarini võib müüa ja kasutada nii pauguteid kui ka teisi müügipiiranguga ilutulestikutooteid.

Suuremat osa pürotehnilisi tooteid on lubatud müüa ainult täiskasvanud inimestele.

Inimestega asustatud piirkonnas võib pauku tegevaid tooteid kasutada kella 7-23.

Lastevanemate ülesanne on jälgida, et pürotehnika kasutamisel oleks tagatud ohutusnõuded. Lastele on vaja selgitada, mis võib juhtuda, kui pürotehnikaga mängima hakata.

Täiskasvanud! Kui näete kusagil lapsi paugutajate, „pragistajate“ või muu taolisega, ärge pidage paljaks sekkuda! Hoiate lapsi ohtude eest, kui vaja, kutsuge appi politsei. Alati on parem tegu ära hoida kui hiljem kurbade tagajärgedega tegeleda.

Soovime kõigile vallaelanikele rahulikku jõuluaega, lõbusat aastavahetust ning oskust mõlemaid pühi tähistada nii, et sellest tunneksid kõik ainult rõõmu!

ELLEN KIILLO,
Võru konstaablijaoskonna
komissar
Ellen.kiilo@voru.pol.ee
7868230

Silmabuss tuleb!

Peatused

reedel 19.01.2007

- Parksepa alevikus kella 11.00-11.40 Arke poe juures.
- Väimela alevikus kella 12.20-13.00 Väimela tervisekeskuse juures.
- Kose alevikus kella 16:40-17:10 endise teedevalitsuse kontori juures.

Saadame elanikele postiga reklaamid kodudesse. Reklaamis on näidatud ka telefoninumber, millel saab vastuvõtule registreeruda.

Täiendav info tel 6671947.

Häid saabuvaid pühi ja kõike parimat uueks aastaks!!!!

Lugupidamisega

Eve Laurents

Optprof 2000 OÜ

Merivalja tee 22 - 1433

Tallinn 11902

Lõuna Politseiprefektuur: „Võru konstaablijaoskonnas on kuritegevus stabiliseerunud.“

10.-13. oktoobrini 2006 viidi läbi Võru KJ-s (konstaablijaoskond) auditeerimine. Analüüs, järeldused ja ettepanekud peakisid huvi pakkuma ka meie vald rahvale. Kuna kokkuvõtlike tabelite avaldamist täies mahus ei võimalda meie lehe piiratud ruum, võrdleme ainult Võru linna ja valla statistikat.

Kriminaalmenetlus

Registreeritud ja avastatud kuritegude dünaamika

	2005	Avas- tatud	%
Võru linn	425	351	82,6
Võru vald	126	81	64,3
	2006	Avas- tatud	%
Võru linn	291	208	71
Võru vald	147	118	80

Kuritegevuse tase 9 kuu lõikes

	2005	2006
Võru linn	305	291
Võru vald	91	147

Tänavuse 9 kuuga on kuritegevus Võru KJ-s 6 % kasvanud. Selle põhjuseks on olnud kuritegevuse hüppeline tõus Võru vallas – 56 episoodi. Selle kasvu põhjustanud 1982.a sündinud

Tagmar omastas üle 70 korra tööandja raha, mis läks kirja erinevate episoodidena.

Kuritegevuse avastamine

	2005	Avas- tatud	%
Võru linn	425	351	82,6
Võru vald	126	81	64,3
	2006	Avas- tatud	%
Võru linn	291	208	71
Võru vald	147	118	80

Alaealiste kuritegevus

	2005	Ala- ealiste kuriteod	Osa- kaal
Võru linn	425	42	9,9
Võru vald	126	7	5,6
	2006	Ala- ealiste kuriteod	Osa- kaal
Võru linn	291	20	6,9
Võru vald	147	3	2,0

Alaealiste kuritegevus on suurem Mõniste (17 %) ja Sõmerpalu (15 %) vallas.

Salajased vargused

	2004	2005	2006
Võru linn	277	219	127
Võru vald	71	77	35

Vargused elamutes ja sõidukitest

	2005	2006
Võru linn	36	35
Võru vald	35	14

Vargus autost

	2005	2006
Võru linn	31	12
Võru vald	7	0

Mootorsõiduki joores juhtimine (korduv)

	2005	2006
Võru linn	32	43
Võru vald	13	23

Tõus on tingitud Võru linnas (+11) ja Võru vallas (+10) korduvalt tabatud joodikjuhtidest.

Väärteokoosseisud

	2005	2006
Võru linn	2169	2656
Võru vald	571	612

Väärteokoosseisude arv on oluliselt (15 %) tõusnud peamiselt Võru linna (+487) ja Sõmer-

palu valla (+57) arvel. Linnas on suure tõusu põhjuseks olnud liiklusrikkumised (+961), sama on lugu Sõmerpalu vallas.

Väärteogude arv on kõige rohkem langenud Meremäe ja Haanja vallas.

Kehaline väärkohtlemine

	2005	2006
Võru linn	17	26
Võru vald	6	4

Kehalise väärkohtlemise juhtumid on kasvanud Meremäe ja Misso valla arvel. Põhjuseks peretülid ja naist-lapsi peksvad mehed. (Meremäe vallas on 2006.a algatatud ühe mehe vastu sel põhjusel viis kriminaalasja.) Linnas esineb peale peretülide baarikaklusi, juhuslikke peksmisi ja kallaletunge tänavatel.

Olulisemat auditi kokkuvõtet

• Politseiteenuste kättesaadavus on rahuldav.

• Võimalusel peaksid piirkonnakonstaablid näitama üles tahet kuuluda valdade sotsiaalkorralduskomisjonide koosseisu ja osalema nende töös.

* Piirkonnakonstaablite pat-

rullteenistus vajab ümberkorraldamist lähtuvalt paikkonna kriminogeensest situatsioonist.

• Valdades ilmuvates lehtedes on vaja pidevalt kajastada politseiinfot.

• Autotransport on osaliselt amortiseerunud ja ei vasta vajadustele, kõik konstaablid ei ole varustatud alkomeetritega, nõuetele ei vasta arvutipark (viis arvutit üheksast on täiesti amortiseerunud).

• Konstaablijaoskonnal puudub arvestatav hulk abipolitseinikke.

Üldised järeldused

Jaoskonna isikkoosseis on täielikult komplekteeritud, kõik ametnikud on saanud vastava erialase väljaõppe ja omavad ettenähtud kvalifikatsiooni. Koostöö kohalike omavalitsustega on hea. Kuritegevus teeninduspiirkonnas on stabiliseerunud ja näitab vähenemist.

Võru valla elanikud on pidevalt avaldanud soovi, et suurel vallas oleks oma konstaabel. Seetõttu ei saa meie auditeerimise optimistlikke järeldusi täies mahus jagada.

Õnnitleme!

Küllastagu sind pikas reas
veel paljud helged aastad
ja sõbrad head!

	60	
VALDUR OSSIP		1.01.
ARVO KIROTAJA		13.01.
VELLO KIROTAJA		13.01.
MART LISSMANN		19.01.
NIINA LIVAMÄGGI		24.01.
JUTA JÕGI		29.01.
KERSTI ROOTS		29.01.
SILVIA TIMMO		31.01.
SILVA KAIV		1.02.
ARVO MÖLDER		1.02.
JÜRI LANG		3.02.
ENE MOSOVA		3.02.
MILVI OTS		5.02.
MATI TUHKANEN		8.02.
EVA KIVI		11.02.
KALEV AGULA		12.02.
LEO PAIDRE		13.02.
MAIMU BABITSEVA		17.02.
HEINO ERNITS		17.02.
	65	
KAUPO KUUS		2.01.
AIME LAANE		3.01.
SIRJE MÄGI		8.01.
HANS SÜVING		12.01.
VAIKE TIMMI		15.01.
MILVI TORN		18.01.
URVE LUMI		20.01.
VALENTINA RAUDNÕMM		22.01.
AARE RAHU		24.01.
JAAN TALI		27.01.
IVAR RAAG		27.01.
ENNO RAUDSEPP		29.01.
VALTER SREIBERG		29.01.
AILI OJASTE		30.01.
AITA VAINU		18.02.
LAINA LAHT		25.02.
	70	
ELVI TOOM		12.01.
LEILA KOOSKORA		17.01.
EEVI KAUR		21.01.
VÄINO SIBUL		21.01.
ELSA VELIKAJA		28.01.
VLADIMIR BAHMATSEV		5.02.
ANATOLI BONDAREV		24.02.
JAAN OTTENDER		1.02.
ELMO TAAVELT		4.02.
RUDOLF VARUSTIN		7.02.
ELVI SEEMANN		13.02.
	75	
AKSEL VINK		5.01.
HEINO VANIK		17.01.
HÄRTA-VERONIKA KAHR		19.02.
VALTER IHATS		22.02.
MILDA LUST		22.02.
SALME LÄTTE		22.02.
	80	
LEONTINE VESPER		3.01
	85	
EVOLD PIIRISILD		21.01.
LONNI KENDRA		27.01.
JAAN KUUDA		17.02.
	90	
ARMILDA-OTTILIE HINTAL		19.01.
SENNI VAASA		4.02.
	92	
HARALD VEISVER		1.02.

Ära laulmast väsi eal!

Ansambel Vannamuudu õnnitleb oma häid laulusõsaraid Heli Kivistet, Linda Ermelit ja Elvi Jallaid väarikate juubelite puhul! Head tervist ja laululusti veel paljudeks aastateks. elame (ja laulame) veel!

Uued vallaelanikud

Et sul jätkuks püsimatust,
rõõmsat meelt ja kasvuks pikkust,
tervist, tarkust, meeleeerksust,
headust, õnne, käte virkust!

Keir-Kenneth Lumi	19.10.2006
Berit Kobin	31.10.2006
Steve Udras	02.11.2006
Karmen Tugedam	10.11.2006
Kristjan Vaher	29.11.2006

Manalateele on lahkunud

Avanes valguse värv,
viis üles sind sätendav sild.
Vikerkaar, helge ja särav,
su hingest sai tähekild....

VAINA JÄNIS	17.11.1945 – 1.11.2006
ÕIE LEOLA	12.04.1927 – 2.11.2006
RUDOLF KOLLIN	7.10.1919 – 2.11.2006
ERIKA EHTE	3.07.1930 – 9.11.2006
MALLE HALLIKVEE	2.02.1942 – 11.11.2006
HELVI BUBÖR	1.05.1922 – 11.11.2006
MAIE KALMUS	8.01.1953 – 18.11.2006
HILDEGARD TOLGA	28.02.1913 – 22.11.2006
ELSA SALUVEER	9.01.1924 – 29.11.2006
HILJA PILV	23.06.1930 – 1.12.2006
LEILI ARUSOO	1.01.1926 – 13.12.2006

Direktorit küütimas

Möödas oli kuuajaline suvepuhkus. Otsustasin end tõsiselt käsile võtta, et aasta pärast korralikult kooli lõpetamiseni jõuda.

Lõpuklassi õpilastele hakati andma juba keerukamaid (ka väljaspool kooli) ülesandeid. Näiteks taludes külvide mõõtmine, seemneproovide võtmine jne, majandis külvikordade pikemaajaline planeerimine, noore viljapuuaja rajamine jne. Elamuseks oli ka see, kui sai istuda majandi ainsa vana traktori Lanz-Buldogi rooli ja sellega kooli rukkimaad harida.

Ühel kirka päeva hommikul teatati minule, et tuleb dire linna mingile koosolekule küütida. Tallihoovis oli vana Kummik juba kimlikarvalise „puultäku“ pikalauavankri ette rakendanud. Seda hobust oli vähe kasutatud ja ta lausa ootas sõitu minekut. Kellatorni juures oli minekuvalmis ka pintsakus ja paljapäine direktor, hüpates poisikeseliku kergusega vankrile. Tema istus külitsi pikklaualle, mina, nagu kutsar kunagi, olin laua otsas kaksiratsi. Dire küsis minult, kas meil kodus ka selline vanker on. Vastasin, et on, aga meil Haanjas nimetatakse seda vetruva lauaga vankrit pikkvankriks. Maantee ni hoidsin tagasi, et vanker munakivisillutisel väga ei põruks. Maanteel lasin puhunud hobusel aga mõnusalt traavi joosta.

„Kuidas sääl kodutalus töödega on jõutud? On hein tehtud või lõikavad haanjamehed juba rukist?“ küsis dire. Vastasin, et tänu headele ilmadele edenesid heinatööd jõudsalt. Sai kasutatud nii niitjat kui hobureha. Mis puutub aga rukkisse, siis haanjamehed koristavad oma leivaviljasiilukesi veel augusti

lõpus, mõned isegi septembris. Nii suur on vilja valmimise vahe lausmaa ja mägismaa vahel.

Vaikisime tükk aega. Siis küsis dire, kas ma kommunistlik noor ka olen. Vastasin, et ei ole. Tüki aja pärast lausus, et mitte ei tea, kuhu see asi pidama on jäänud. Mõistmata tema mõttekäiku, küsisin: „Mis asi, palun?“ „No see medali asi. See Kolga Johannese päästmise eest medali asi.“ Vastasin, et pole mulle mingit medalit vaja. Ja kui antaksegi, siis seda kandma ma ikkagi ei hakka. Mul on kodus karbitäis medalikesi ja ordeneid, mis haavatud soldatite taskutest asempõhkudesse olid pudenenud. Isegi üks raudrist nende hulgas.

„Vaat milline te mul olete!“ lausus selle peale vestluskaaslane. Võrru jõudnud, sidusin hobuse lasipuu külge kinni. Dire sai astuda vaid mõned sammud, kui järsku, nagu ma alt, ilmus välja Võru linna Ull-Leo, sõrm sihtimas Polnat ja muudkui kisas: „Väimela Polla, Väimela Polla!“ Direktor pöördus ümber ja ütles, et olgu vait ja mingi kohe minema, muidu kutsub miilitsa. „Ma ei pelgä miilitsät. Miilitsä omma mu sõbra ja nä andva mullõ esiki klõmkat.“ Taipasin olukorra piinlikkust, kuna mitmed inimesed olid juba seisatanud ja jälgisid huviga toimuvat. Haarasin Leol käe alt kinni ja ütlesin: „Tahat klõmkat? Mul siin ei olõ, aga Tartu uulitsan eläs mu tädi ja tal om.“ Leo jäi nõusse ja hakkas vilkalt oma lampjalga del mulle järele sibama. Viisin Leo ühe maja ette ja käskisin seni trepil istuda, kuni ma üleval tädi juures ära käin. Leo kippus kaasa tulema. Väitsin, et tädi on vana inimene ja kardab, kui

võõrad tulevad. „Ei olõ võõras, ei olõ võõras! Ma olõ siiä majja küllält puid ja pretti (briketti) üles kandnu,“ vaidles Leo vastu. Jõudsin ta siiski ootama veenda. Lipsasin ise koridoris teisest uksest hoovi ja sealt aedade kaudu hobuse juurde.

Varsti tuli ka dire. Küsis, kuidas ma Ull-Leo eemale sain meelitada. Rääkisin kõigest.

„Tegelikult peaks sellised isoleerima,“ ütles Polna, „on teised ühiskonnas tüliks ja häbiks. Väidab, et miilitsad on tema sõbrad. Räägiti jah, et mõned miilitsad annavad temale viina ja siis äsitaavad tütarlastele roppusi ütlemä.“

Koduteel sõitis hobune mõnusalt. Meie vaikisime. Aeg-ajalt aga vaatas dire temale omaselt kaugusesse ja ümises mingeid viisijuppe.

Toas küsisid poisid, mida dire ka sõidu ajal kõneles. Rääkisin siis neile sellest Ull-Leoga kohtumise jandist ja ka vihjast medalile. Arnold, kes oli kahtlemata kooli kõvim tehnikamees, lausus, et dire ajas mulle lihtsalt mulla. „Ma arvan, et nad seda Kolga Hannese puugaasi alla jäämise asja katsusid kõigiti maha vaikida. Vaevalt oli teda instrueeritud nagu vaja. Kui ametiühingu suuremad ninad juhtunust aga teada oleks saanud, oleks võib-olla mõnelgi mehel kehvasti läinud.“ Ütlesin siis poistele ka, mis ma selle ja üldse medalite asjast arvan. Ja et edaspidi ei taha ma enam sellel teemal kellegagi rääkida.

HELDUR PRESS
(järgneb)

Toimetaja: HELGI NOORMETS
Fotod: erakogud, MAIDU JAASON, HELGI NOORMETS,
MARIA LAANELEPP, PEETER HAUG, AIGAR KALK
Trükk: AS Võru Täht. Tiraaž 750.